

Sygn. akt V CSK 293/21

POSTANOWIENIE

Dnia 16 grudnia 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Paweł Grzegorzcyk

w sprawie z wniosku G. P.
przy uczestnictwie A. Ż. i S. L.
o stwierdzenie zasiedzenia służebności,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 16 grudnia 2021 r.,
na skutek skargi kasacyjnej wnioskodawczynie
od postanowienia Sądu Okręgowego w G.
z dnia 10 grudnia 2020 r., sygn. akt III Ca (...),

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. zasądza od wnioskodawczynie na rzecz A. Ż. kwotę 360 (trzysta sześćdziesiąt 00/100) złotych tytułem kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Przepis ten odpowiada charakterowi skargi kasacyjnej, będącej nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia, o dominującym publicznoprawnym charakterze, przysługującym od orzeczeń wydanych po przeprowadzeniu dwuinstancyjnego postępowania

sądowego, w którym sąd pierwszej i drugiej instancji dysponuje pełną kognicją w zakresie faktów i dowodów. W powiązaniu z art. 398⁴ § 2 k.p.c. oznacza to, że w skardze kasacyjnej nieodzowne jest powołanie i uzasadnienie okoliczności o charakterze publicznoprawnym, które stanowią wyłączną podstawę oceny pod kątem przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (przyczyn kasacyjnych).

Wnosząc o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wnioskodawczyni G.P. powołała się na oczywistą zasadność skargi kasacyjnej polegającą na dokonaniu przez Sąd Okręgowy błędnej wykładni art. 292 k.c. i art. 352 § 1 k.c., co miało bezpośredni wpływ na treść zaskarżonego orzeczenia.

Zgodnie z utrwalonym poglądem, oczywista zasadność skargi oznacza, że dla przeciętnego prawnika podstawy wskazane w skardze *prima facie* zasługują na uwzględnienie. Jest tak wtedy, gdy bez wątplenia wystąpiły uchybienia, na które powołuje się skarżący, jest pewne, że miały one wpływ na treść zaskarżonego orzeczenia albo podniesione we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania argumenty oczywiście uzasadniają zasadność wniesionego środka zaskarżenia. Oczywiście jest przy tym tylko to, co można dostrzec bez potrzeby głębszej analizy, czy przeprowadzenia dłuższych badań lub dociekań. Zarzucane uchybienia muszą zatem mieć kwalifikowany charakter i być dostrzegalne na pierwszy rzut oka (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 12 grudnia 2000 r., V CKN 1780/00, OSNC 2001, nr 3, poz. 52, z dnia 22 marca 2001 r., V CZ 131/00, OSNC 2001, nr 10, poz. 156 i z dnia 15 czerwca 2018 r., III CSK 38/18, niepubl.).

W postanowieniu z dnia 11 maja 2000 r., I CKN 273/00, niepubl., Sąd Najwyższy stwierdził, że utwardzone żwirem koleiny drogi stanowią trwałe i widoczne urządzenie gruntowe, są one bowiem efektem świadomego i pozytywnego działania ludzkiego mającego na celu przystosowanie do korzystania gruntu służebnego, jako konkretnego szlaku drożnego o jednoznacznie wskazanej trasie jego przebiegu. Równolegle jednak w orzecznictwie zauważa się, że trwałym i widocznym urządzeniem, o którym mowa w art. 292 k.c., nie jest droga polna powstała na skutek stałego przejeżdżania pewnym szlakiem i zaznaczona na gruncie koleinami. Jako trwałe i widoczne urządzenie nie może

być także traktowane wyrównanie terenu, czy jego zniwelowanie, jeżeli nie doprowadziło do powstania utwardzonego szlaku drożnego o wytyczonym przebiegu (por. np. orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 26 listopada 1959 r., 1 CR 516/59, 1962, nr 1, poz. 8 i postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 28 lutego 2020 r., IV CSK 512/19, niepubl.).

Aplikacja tych wypracowanych w orzecznictwie reguł należy do sądu orzekającego, z uwzględnieniem stanu faktycznego konkretnej sprawy. *In casu* Sąd Okręgowy nie zgodził się z ustaleniami Sądu Rejonowego, według których sporny szlak drogowy był „przez cały czas” utwardzony. Zmieniając ustalenia Sądu Rejonowego stwierdził, że do czasu utwardzenia drogi przez A. Ż. na drogę był wysypywany jedynie popiół z pieca, który zanikał w wyniku przejeżdżania lub opadów deszczu. Sąd odwołał się do zeznań świadków, którzy twierdzili, że szlak drogowy stanowił przede wszystkim ubitą ziemię, ponieważ „asza” rozpryskiwała się pod wpływem jeżdżenia, względnie, że droga miała postać kolein w środku, a po bokach pasów trawy. Zanegował również, jakoby na szlaku drogowym przebiegającym przez nieruchomość uczestniczki układano płyty.

Ustalenia te miały dla Sądu Najwyższego charakter wiążący (art. 398¹³ § 2 k.p.c.). Postępowanie kasacyjne, jak wielokrotnie wyjaśniano w orzecznictwie i w literaturze, nie stanowi kolejnej odsłony sporu w zakresie prawidłowości oceny dowodów i dokonanych ustaleń, lecz służy kontroli legalności zaskarżonego orzeczenia przy związaniu jego podstawą faktyczną. Poczynione przez Sąd Okręgowy ustalenia faktyczne, w zestawieniu z przywołanym wcześniej orzecznictwem, nie pozwalały przyjąć, aby ocena prawna wyrażona w zaskarżonym postanowieniu była wadliwa w stopniu elementarnym i widocznym *prima vista*, co stanowi założenie przyczyny kasacyjnej określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.

Niezależnie od tego należało zauważyć, że w świetle wywodów Sądu Rejonowego droga została urządzona przez J. G., podczas gdy zgodnie z uchwałą składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 9 sierpnia 2011 r., III CZP 10/11, OSNC 2011, nr 12, poz. 129, przesłanką zasiedzenia służebności gruntowej jest wykonanie trwałego i widocznego urządzenia przez posiadacza nieruchomości w zakresie tej służebności (art. 292 k.c.). Sąd Rejonowy uznał, że stanowisko Sądu

Najwyższego jest niezwykle restrykcyjne i należy stosować je „z ostrożnością”, a w konsekwencji nie wyciągnął z niego wniosków. Sąd Okręgowy nie rozwinął wprawdzie tego wątku, z uzasadnienia zaskarżonego postanowienia wynikało jednak, że zmieniając zaskarżone apelacją postanowienie - inaczej niż Sąd Rejonowy - wziął także pod uwagę pogląd Sądu Najwyższego wyrażony w powołanej uchwale. Jakkolwiek racją jest, że uchwała ta nie miała mocy wiążącej w rozpatrywanej sprawie, to jednak uwzględniając ją ocena nie mogła być rozpatrywana w kontekście oczywistej zasadności skargi kasacyjnej.

Należało zatem odmówić przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Z tych względów, na podstawie art. 398⁹ § 2 w związku z art. 13 § 2 i art. 520 § 3 w związku z art. 398²¹, art. 391 § 1 i art. 13 § 2 k.p.c., Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji.